

Archeológovia objavili pri Šuranoch pozostatky rímskeho vojenského tábora z čias Marka Aurélia

20.7.2026 - | SAV

Archeologický ústav SAV, v. v. i., pokračuje v jednom z najrozsiahlejších archeologických výskumov v histórii Slovenska. Na území pripravovaného strategického projektu Šurany Industrial Park odborníci doposiaľ preskúmali viac ako 150 hektárov. Výskum, pri ktorom v spolupracuje so spoločnosťou MH Invest, v súčasnosti pokračuje na ďalších približne piatich hektároch. Doteraz najvýznamnejším objavom v rámci realizovaného veľkoplošného výskumu je nález rímskeho vojenského tábora z druhej polovice 2. storočia, pravdepodobne z obdobia markomanských vojen (166 - 180 n. l.). Rímsky poľný pochodový tábor našli vedci v južnej časti budúceho priemyselného parku a zaberá približne 7,4 hektára.

„Objav má viacero významov presahujúcich hranice dnešného Slovenska. Je prvým na Ponitří a jeho objavenie vyplní dôležité biele miesto v mozaike poznania rímskych aktivít na území severne od Dunaja v poslednej tretine 2. storočia. Unikátna je aj samotná nálezová situácia. Jednoznačne skúmame miesto, ktoré zaniklo bezprostredne po vojenskom konflikte Rimanov a Germánov. Dokladajú to početné nálezy. Vďaka realizácii projektu strategického priemyselného parku sa nám otvorila jedinečná príležitosť preskúmať prakticky celý rímsky pochodový tábor, čo je v európskom kontexte mimoriadne zriedkavé. Ak by sa táto investícia nerealizovala, bolo by to prakticky nemožné. Či už z pohľadu rozdrobenosti územia, jeho nedostatočnej kompaktnosti, alebo nedostatku financií na takýto veľkoplošný výskum,“ hovorí Matej Ruttkay, riaditeľ Archeologického ústavu SAV, v. v. i., v Nitre.

Nájdenný tábor nemá na rozdiel od väčšiny známych rímskych táborov pravidelný obdĺžnikový pôdorys. Napriek tomu obsahuje všetky charakteristické obranné prvky vrátane piatich vstupných brán, opevnenia či tzv. clavicula. Ide o špecificky riešený vstup s poloblúkovitou priekopou a valom. Práve tento typ brány bol na území Slovenska identifikovaný vôbec po prvý raz. Dávnejšie známym dokladom pobytu rímskych légii na dnešnom západnom Slovensku je nápis z roku 179 na trenčianskej hradnej skale. Nálezu v Šuranoch predchádzal objav prvého rímskeho tábora na Pohroní, v Želiezovciach, pričom sa uvažuje, že možno práve tam písal rímsky cisár Marcus Aurelius stále aktuálne dielo Hovory k sebe.

Nálezisko pri Šuranoch prekvapilo aj množstvom kostrových pozostatkov. Celé kostry, ako aj ich časti boli uložené v priekopách, objektoch či narýchlo vykopaných plytkých hrobách. *„Naše predbežné poznatky naznačujú, že vo väčšine prípadov ide práve o rímskych vojakov. Pri kostrových pozostatkoch sa našli tiež početné súčasti rímskej vojenskej výstroje a výzbroje, napríklad kopije, hroty šíпов, časti prilieb, segmentové aj šupinové brnenia, legionárske spony, mince či typické vojenské sandále caligae, z ktorých sa zachovali železné klince podrážok. Objavené boli aj predmety každodennej potreby, napríklad sekera, krájadlo alebo hracia kocka,“* priblížil Marek Vojteček, vedúci člen výskumného tímu. *„Pred nami je teraz množstvo otázok. Kto boli pochovaní ľudia? Aká bola príčina ich smrti? Prečo boli telá často hodené do hlbokých objektov v podobe zásobných jám či studní? Akú úlohu zohrali choroby a akú bojové zranenia? Prečo sme našli množstvo na danú dobu vzácných predmetov? Prečo sa v tom čase nestali predmetom lúpeží? Odpovede by mohli priniesť laboratórne analýzy a ďalší genetický a antropologický výskum,“* hovorí Michal Cheben, člen výskumného tímu.

Väčšina nálezov objavených na území pripravovaného strategického priemyselného parku je konzervovaná v špecializovaných laboratóriách Archeologického ústavu SAV. Mimoriadne citlivé nálezy budú po splnení zákonných podmienok ďalej skúmané aj v rámci špičkových zahraničných pracovísk. *„Paralelne pripravujeme všetky dokumenty, ktoré umožnia nálezy vyviezť na účely ďalšieho skúmania. Zatiaľ je výber jedinečných predmetov uložený v klimatizovaných depozitároch ústavu. Viaceré z nich sa pred uložením röntgenovali, takže sme pomerne dobre videli, čo sa v blokoch hlíny nachádza. Je doslova zázrak vidieť pôvodnú obuv rímskeho vojaka a dokonca mať možnosť určiť jej veľkosť,“* konštatuje Michal Cheben.

Komplexné laboratórne vyhodnotenie a odborné analýzy pri takto rozsiahlej lokalite predstavujú úlohu pre domácich aj zahraničných expertov na niekoľko nasledujúcich rokov.

„Archeológia je interdisciplinárna veda. Je preto samozrejmé, že celý rad analýz sa bude robiť v zahraničí. Typickým príkladom je rádiouhlíková analýza, ktorú nám robia laboratória v poľskej Poznani. Mikromorfologickú analýzu pôdných sedimentov budú realizovať kolegovia z Česka, archeogenetickú analýzu laboratórium na Viedenskej univerzite a izotopové analýzy laboratória v Nemecku, Poľsku a pravdepodobne aj v Juhoafrickej republike. Určite budú pribúdať aj ďalšie pracoviská. Ide o dlhodobý proces, takže viaceré výsledky budú známe až v horizonte najbližších rokov,“ potvrdzuje riaditeľ Archeologického ústavu SAV.

Archeologický výskum na území pripravovaného strategického projektu Šurany Industrial Park priniesol zatiaľ objavy z viacerých historických období.

Výskum, ktorý sa začal v lokalite strategického projektu Šurany Industrial Park v marci 2025, financuje spoločnosť MH Invest, s. r. o., a realizuje Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied.

Zdroj: TS Archeologického ústavu SAV, v. v. i.

Foto: Petra Chebenová, Marek Vojteček, Matej Ruttkay, Archeologický ústav SAV, v. v. i.

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13815&source_no=20